بۆ بیرکردنەوەی کۆمەڵایەتیانە لە پەیوەندییە سۆزگەرایییەکان و ژیانی هەستەوەرانەی مێیینە، ئەو ترسەش لە ئافرەت ئاشکرا دەکەن کە لە کولتووری کوردیدا ئامادەیە. ترسێك کە بەردەوام ویستوویەتی بەهۆی وەسفی نا واقیعیانەی ئافرەت و چەپاندنی پانتایی مێیینەوە، خۆی بشارێتەوە. چونکە دواجار وەك لە خستنە ڕووەکانی ئەو سێ نمونەیەدا دەردەکەوێت، کۆمەڵگای کوردی و کولتووری نێرسەنتەر لەم کۆمەڵگایەدا، نەك هەر مێیینە وەك هەڕەشەیەك بۆسەر دەسەڵاتی خۆی تەماشا دەکات و بەردەوام ویستویەتی بەهۆی دەسەڵاتی نەریت، ئایین، مەزهەب و یاساوە کۆنترۆڵی مێیینە بکات، بەڵکو ترسێکی زۆریشی هەبووە و هەیە لە پەیوەندییە سۆزگەراکانی ئافرەت و پراکتیزەبوونی خۆشەویستی بەبێ دەستێوەردانەکانی خۆی.

لەگەڵ هەموو ئەو خاڵە باشانەشدا کە لە دەقە سەرەتاییەکانی کۆمەڵناسیی ژیانی هەستەوەری لە گوتاری ڕۆشنبیریی کوردیدا ئاماژەمان پێدان، نابێت ئەو ڕاستییەش لەبەرچاو نەگرین کە پێماندەڵێت: دواجار خودی ئەم گوتارەش گوتارێکی پیاوانەیە و خاوەنی نەستێکی نێرانەیە کە وێنایەکی تایبەت لەسەر ئافرەت و ئافرەت لە پەیوەندیی خۆشەویستی و هەستەوەڕیدا بەرهەمدەهێنێ. بۆیە دەکرێ خودی ئەم گوتارە، (وێڕای گرنگیی مێژوویی و مەعریفیانەی خۆی) لە ڕۆشنبیریی کوردیدا، بەیەکێك لەو ڕێگرانە دابنرێ کە بەئامادەیی خۆی، نەیهێشتووە گوتاری مێیینە سەرهەڵبدات و هەموو قسەکردنێکی مێیینەی لەبارەی خۆیان و ژیانی عاتیفیان خستۆتە پەراوێزەوە و دوایخستووە. بێگومان ئەم قسەیە بۆ ئەم کتێبەش کە دەیخوێنیتەوە هەر ڕاستە.

بەشی پێنجەم:

ژیانی هەستەوەری و سۆزگۆڕینەوە لە کۆمەڵگای هاوچەرخی کوردستاندا

قسەکردن لەبارەی پەیوەندییە سۆزگەراکان و ژیانی هەستەوەریی لە کۆمەڵگایەکدا کە کولتوورێکی داخراوی هەیە و تاکەکەس تیایدا بەهایەکی ئەوتۆی نیە، کارێکی سەخت و دژوارە. چونکە لەوجۆرە کۆمەڵگایانەدا کەمتر بوار بۆ پراکتیزەکردنی هەستەکان دەڕەخسێ و دەستێوەردانە کۆمەڵایەتی و کولتوورییەکان ئەوەندە زۆرن کە بوار بۆ تاکەکەس ناهێڵنەوە، لە پەیوەندییدا بە ئەویترەوە، سۆزگۆڕینەوە بکاتە بنەمای پەیوەندییەکەی. ئەمەش لەکاتێکدا کە هەموو قسەکردنێك لەسەر ژیانی هەستەوەری، دواجار قسەکردنە لەسەر پەیوەندییەکی شەخسیی و تاکەکەسیانە. بۆیە سەبارەت بەم کێشەیە لە کۆمەڵگای کوردیدا، یان دەبێت دیدێکی ڕەخنەگرانە هەڵبژێرین و بەهۆیەوە ئەو پانتاییانە بدۆزینەوە کە ڕێگرن لەبەردەم بەرجەستەبوونی ئەو جۆرە پەیوەندییەدا، یاخود پێویستە لەشوێنێکەوە دەستپێبکرێ کە نزیکە لەسەردەمی ژیانی توێژەرەوە تا بتوانێ بەهۆی تێبینیکردن و شییکردنەوەی تێبینیەکانیەوە، وەسفی ئەو پەیوەندییە بکات. ئەگەر قسەکانی ئێمە سەبارەت بە خۆشەویستی و بەسەرهاتی ئەڤینداران بووایە وەکئەوەی لە دەقە ئەدەبی و چیرۆکی دڵداران و شیعر و داستانەکاندا بەرجەستە بووە، کارەکە ئاسانتر دەبوو. چونکە ئەوکاتە دەکرێ لەسەر بنەمای ئەو دەقانەوە باس لە مێژووی سۆزگۆڕینەوە و پەیوەندییە هەستەوەرییەکانی مرۆڤی کورد بکەین. بەڵام قسەکانی من

لەبارەی ئەو خۆشەویستییەوە نین کە لەناو کتێبەکاندا باسیاندەکرێ، بەڵکو لەبارەی پەیوەندیی هەستەوەرانەی مرۆڤی ئاساییەوەن کاتێ لەو پەیوەندییەدا سۆزگۆڕینەوە دەبێتە بنەمای پەیوەندیەکەیان.

ئەم پەیوەندییە لە کۆمەڵگایەکی وەك ئەوەی ئێمە پیاوسالاردا، هەمیشە پەیوەندییەك بووە کە تیایدا بکەر نێرینە و بابەتی پەیوەندییەکەش مێیینە بووە، ئەمەش بەمانای ئەوەیە، ئەوەی لە کۆمەڵگای ئێمەدا خۆشەویستی دەکات و ڕێگەی پێدراوە هەستەکانی خۆی دەربڕێ نێرینەیە و ئەوەش کە بۆتە بابەتێ لەبەردەم هەست و حەزەکانی نێرینەدا مێیینەیەکی پاسیڤە کە فێرکراوە نابێت لە باسکردنی ژیانی هەستەوەریی خۆیدا نەرم و شل و ڕاشکاو بێت١٦٩. هەڵبەت ئەم قسەیە بەمانای ئەوە نییە لە کۆمەڵگای ئێمەدا مێیینە وەك نێرینە خۆشەویستی ناکات و نەیکردووە، بەڵکو تەنیا ئاماژەدانە بەو ڕاستییەی کە پێماندەڵێت ژیانی هەستەوەری لەم کۆمەڵگایەدا ژیانێکی لەچوارچێوەگیراوە و دەسەڵاتی پیاوسالاری بەجۆرێ پێناسەی کردووە کە تیایدا بەرژەوەندییەکانی نێر پارێزراو بن. خۆشەویستی و ژیانی

---

١٦٩ هەر بۆیەشە زۆربەی کچان لەیەکەم هاتنە پێشەوەی کوڕ و ڕووبەڕووبوونەوەیان سەبارەت بە چوونە ناو پەیوەندییەکی سۆزگەرایانە، خاڵی بەهێزی خۆیان لەوەدا دەبیننەوە کە (ڕەفز) بدەنە بەرامبەرەکەیان و ناچاری بکەن چەندجارێك ئەو داواکارییە دووبارە بکاتەوە. دیاردەی (ڕەفز) ئەوەندەی چاوەڕوانیی کۆمەڵگای نێرسالارە لە ئافرەت و سەرچاوەی چێژە بۆ نێرینە، ئەوەندە لە مەیلی ئافرەتەوە نەهاتووە. بەڵام لە کۆمەڵگایەکدا کە قەبووڵکردنی کچ بۆ داواکاری یەکەمجاری کوڕ، بە ***لاوازی و نەرمی و تامەزرۆیی و حەشەرییبوونی*** کچ لێکدەدرێتەوە و لەهەمان کاتیشدا گەورەیی و ڕێزی ئەو کچە لەبەرچاوی کوڕەکە کەمدەبێتەوە، ئەوە (ڕەفز) ئەو دیاردەیەیە لە خواستێکی نێرانەوە هاتووە کەدەیەوێت مێیینە بەپێی چاوەڕوانییەکانی خۆی تەماشا بکا.

هەستەوەری لە کۆمەڵگای ئێمەدا، خۆشەویستی و ژیانێکە لەچوارچێوەی ئەو پێناسەیەدا کە دەسەڵاتی پیاوسالاری بۆی دارِشتووە و تیایدا رِەچاوی پرانسیپەکانی ***نەرێتخوازی، نێرسەنتەری و ئایین*** کراوە. بەم مانایەش خۆشەویستی و سۆزگۆرِینەوە لەم کۆمەڵگایەدا کەمتر پانتاییەك بووە لە نێوان ***دوو مرۆڤی خاوەن سۆزدا*** و زیاتر پانتاییەك بووە بۆ بەرجەستەبوونی حەز و خواستەکانی نێر لەبەرامبەر مێیینەدا[١٧٠]. هەربۆیەشە لە هەرشوێنێکدا مێیینە بوبێتە بکەر و مومارەسەی مەیل و ئارەزوو و ژیانی سۆزگەرایانەی خۆی کردبێ، ئەوە رِووبەرِووی ئەو پرنسیپانە بۆتەوە.

ئەوەی جێگەی سەرنجە ئەم سێ هێزە و کولتوورە خۆسەپێنەکەیان لە زۆربەی کایەکانی ژیانی مرۆڤی کوردا و لەگەڵ رِەوتی قۆناغە مێژووییە جۆربەجۆرەکاندا، دەسەڵاتی خۆی نەدۆرِاندووە و بەردەوامیش لە هەوڵدا بووە خۆی بەرهەم بهێنێتەوە. تەنانەت لەناو ئەو کایە کۆمەڵایەتی و سیاسیانەشدا کە بە رِواڵەت بانگەشەی یەکسانیی نێوان ئافرەت و پیاویشیانکردووە. یەکێك لەو کایانەش بریتیە لە کایەی سیاسی و گوتاری ناسیۆنالیستانە و کولتووری شاخی ئەو کایەیە، کە بەدرێژایی ساڵانێکی زۆر هەموو بەرجەستەبوونێکی مێیینەی بەپاساوی «***کێشە گەورەکەی کورد***» ەوە، مت و بێدەنگ کرد و دواجاریش توانی گوتاری مێیینە بەو جۆرە کەناڵیزە بکاتەوە، کە خزمەتی بەرژەوەندییەکانی خۆی پێبکات. هەڵبەت ئەم قسەیە نابێت وەها لێکبدرێتەوە کە کولتووری شاخ خاڵییە لە نمونەی پەیوەندیی خۆشەویستی و ژیانی هەستەوەرانە، یان دڵداری و سۆزگۆرِینەوە لەو کولتوور و شێوە ژیانەدا

١٧٠ ئەگەر نێرینە دەستیشی بە ئافرەت نەگەیشتبێ ئەوە خۆی گەیاندۆتە ئاژەڵ و حەیواناتی ماڵیی وەك ماکەر، بزن، سەگ و مانگا و ماین و هتد.

رِوویاننەداوە. چونکە لە ناو ئەو کولتوورەشدا نمونەی چەندین چیرۆکی خۆشەویستی و بەسەرهاتی سۆزگۆرِینەوەمان هەیە. بەڵکو ئەوەی مەبەستی منە لەسەرێکەوە، بریتیە لە خستنەرِووی ئەو رِێگرانە و هۆی دان نەنان بە ژیانی هەستەوەری لە گوتاری ناوبراودا و لەسەرێکی تریشەوە خۆبەرهەمهێنانەوەی ئایدیۆلۆژیای نێرسالاری و نەرێتخوازی و ئایینە لەناو هەمان کولتووری شاخ و فەزای شۆرِشگێرِانەدا. هەموو ئەمەش لە خاڵێکدا کۆتایی پێدێت کە بریتیە لە کردنە دەرەوەی پەیوەندییە سۆزگەراکان لە ژیانی مرۆڤ و بەچاوی نزم و لاواز تەماشاکردنی ئەو کەسانەی کە گیرۆدەی پەیوەندییەکی لەو جۆرە دەبوون[١٧١].

١٧١ بۆ ئەوانەی لە نزیکەوە بەشداریی کولتووری شاخ و خەباتی چەکدارییان کردووە، یان ئاگاداری ئەو بەسەرهاتانەن، نمونەی زۆری ئەو پێشمەرگانەیان دێتەوە یاد کە ***ئەویندار*** بوون و لەلایەن هاورِێکانیانەوە دەبوونە جێگەی پێکەنین و پێرِابواردن و وەك کەسانێکی لاواز تەماشایانکراوە کە ناتوانن شەرِ بکەن. هەربەرِاستیش کولتووری پێشمەرگایەتی خەڵکانی ***ئەفەندی و مامۆستا و هونەرمەند و شارییەکانیان*** وەك مرۆڤی ترسنۆك و لاواز تەماشا دەکرد و دەیان نوکتەیان لەسەر دروستدەکردن. بەڵام ئەوەی کە پێشمەرگەی **ئەویندار** نەیتوانیوە شەرِ بکات و ترسنۆك بووە، لە ئەفسانەیەکی تری نێرسالاری زیاتر نییە، چونکە خودی ئەو بارودۆخە هاندەرێکی دەروونی و مەعنەوی گرنگ بووە بۆ تاکەکەس تا لە خواستەکانی نزیك بکەوێتەوە و هەوڵبدات لەئەنجامدا بە خۆشەویستەکەی بگات. لەم رِووەوە پێویستیمان بە توێژینەوەیەکی تایبەت هەیە لەسەر ژیانی هەستەوەری پێشمەرگە و ئەو بەربەستانەی لەرِووی پراکتیکییەوە دەهاتنەبەردەمی ئەو جۆرە ژیانە و پاشان ئەو ئەنجامە دەروونی و کۆمەڵایەتیانەی لێیدەکەوتنەوە.

گوتاری ناسیۆنالیزم، کولتووری شاخ و ژیانی هەستەوەری:

لەو گوتەیەی کامەران موکریدا کە لە بەشیی پێشوودا ئاماژەم پێدا و ئەو لە کۆتایی پەنجاکانی سەدەی ڕابردوودا نووسیبووی، چارەنووسی ژیانی هەستەوەری و تێڕوانینی سێ دەیەی پاشتری کورد بۆ ئافرەت بەدی دەکرێ. موکری لە ساڵی ۱۹۵۷دا بەوەی کە دەنووسێ: «***پێویستە ئافرەت، بەپێی تواناى خۆی، بەپێی دیلیی خۆی تێ بکۆشێ بۆ پێشکەوتنی گەل لە پێناوی گەل و سەربەستیی خۆیدا***»، ڕێك و ڕاست ئەو ئاراستەیەش دیاریدەکات، کە گوتاری پیاوی کورد لە شەستەکانەوە بۆ کۆتایی هەشتاکان لە چوارچێوەیەکی ناسیۆنالیستانەدا، لێوەی دەیڕوانییە مێیینە.

بەپێی ئەو گوتارە مێیینە لە بوونەوەرێکی کۆمەڵایەتییەوە دەکرێتە ڕەمزێك و کۆمەڵێ مانا و میتافۆری هەمەچەشن لە خۆی دەگرێ، کە هەموویان بەشدارن لە سازدان و پاراستنی گیان و سەربەخۆیی نەتەوەدا. بە مانایەکیتر، ئافرەت لە چوارچێوەیەکی ئایدیۆلۆژیدا دەخرێتە ڕوو، بە ئایدۆلۆژی دەکرێ و چیدی ناسنامەی ئەو لەوەدا نابینرێتەوە کە مرۆڤێکە لە کۆمەڵگادا، بەڵکو دەکرێتە نیشانەیەك لەناو گوتارێکی ناسیۆنالیستانەی سیاسیدا.

بەپێی پرنسیپەکانی ناسیۆنالیزم۱۷۲, ئافرەت هەر تەنها بوویەکی سەربەخۆنییە، بەڵکو بووێکە نوێنەرایەتی شتێکی گەورەتر و پیرۆزتر لە خۆی دەکات کە: «خاك» و «نەتەوە» و «نیشتمانی دایك»ـە. ئافرەت شەرەف و نیشانەی پاکی و ڕەسەنی نەتەوەیە و جگە لە ئەرکە

---

۱۷۲ بەشێکی ئەم سەرنجانەی لێرەدا دەخرێنە ڕوو، لە توێژینەوەیەکی پێشتری خۆمەوە وەرمگرتوون. بڕوانە: ڕێبوار سیوەیلی: **کولتووری تەور**، بەشی دووەم، گۆڤاری ڕەهەند، ژ. ۱ سوید ۱۹۹٦.

تەقلیدیەکانی: (ماڵداری, زاووزێ, گوێڕایەڵیی مێرد و ملکەچیی بۆ پیاو هتد), ئەرکی بەپاکی هێشتنەوە و سەربەرز ڕاگرتنی گەلیشی لەسەر شانە. ئەم لایەنە میتافۆرییەی بوونی ئافرەت لە ئەدەبیات و هونەردا تا ئەوپەڕی توانا ئادیالیزە دەکرێ و لە بەرنامەی سیاسی و پڕوپاگەندەی پارت و بزاڤی نەتەوایەتیشدا وەك مەسەلەیەکی ئایدۆلۆژی دەخرێتە ڕوو. بەکورتیەکەی, لە ڕوانگەی ناسیۆنالیزمەوە ئافرەت و چەمکی ئافرەت وەك هەموو میتافۆرێکی دی کە نوێنەرایەتی نەتەوە بکا و «ئێمە»ی لە «ئەوان» پێ جیابکرێتەوە، سەرمایەیەکی نەتەوەییە. ئەو نەك هەر خاوەنی جەستەی خۆی نییە, بەڵکو تایبەتمەندییە بایۆلۆژییەکانیشی وەك کارگەیەکی میللی تەماشایان دەکرێ, کە دەبێ ئەو کارگەیە «ڕۆڵەی گەل» و «شێرانی نەڕڕ» و «تۆڵەئەستێن»ی نەتەوە بەرهەم بهێنێ.

لێرەشەوە ئافرەت خاوەنی مەسەلەیەکی تایبەت بەخۆی نییە، بەڵکو بەشێکە لە مەسەلەیەکی گەورەتر و دەبێت ئەو دیلێتی خۆی لە ئاست نێرینەدا لەبیر خۆی بەرێتەوە، ئەمەش لە پێناوی مەسەلەیەکی تردا کە کێشەی نەتەوە و نیشتیمانە. بۆیە هەتا دوژمنایەتی نێوان "ئێمە" و "ئەوانی بێگانە" درێژە بکێشێ, چاودێریکردنی ئافرەتان لەلایەن پیاوانی نەتەوەوە زیاتر دەبێ و لێرەشدا شیمانەی (احتمال) بەژێرپێوەبوونی مافەکانیان لەلایەن کۆمەڵگای خۆیانەوە, زۆرتر دەبێت. چونکە ئەو بۆی نییە لەجەنگێکدا بێ هەڵوێست بێ کە (دژی نیشتیمانەکەیەتی) و بۆی نییە لەو قۆناغەدا کە "ڕۆڵەکانی گەل" لە بەرەکانی جەنگدا دژی دوژمن دەجەنگن، ئەو لەماڵەوە گلەیی لە بەختی خۆی بکات و جەنگێکیتر لەدژی پیاوانی کۆمەڵگاکەی بەرپا بکا.

ئالەم بارەدا کە جەستەی ئافرەت تێکەڵ بە پەیوەندیەکی گەورەتر دەکرێت و لە پانتاییەکی جیاوازی مانادا تەماشای دەکرێ، چیدی ئەو "هاووڵاتی"یەکی ناو کۆمەڵ نییە، بەڵکو چەکێکە بەدەست کۆمەڵگاوە لە

بەرامبەر کۆمەڵگایەکی تردا. لەم کەشوهەوایەدایە هەموو ئەو نەریتانە زیندوودەبنەوە کە لەڕوانگەی کۆمەڵگای نێرسەنتەرەوە, ئافرەتان "دەپارێزن" و کەچی لە حەقیقەتدا ئازادییەکانی ئافرەت زیاتر سنووردار دەکەن.

شتێکی ئاشکرایە کە بەستنەوەی چارەنووسی ئافرەتان بە بەرنامەیەکی ئایدۆلۆژییەوە و بێدەنگکردنیان لە ئاست ئەو ستەمکاریانەدا کە پیاوانی کۆمەڵگاکەی خۆی بەسەریدا دەسەپێنن (وەك ئەوەی لە گوتاری ناسیۆنالیزمی کوردیدا تێبینی دەکرێ)، مەسەلەی ئافرەتان دەکاتە مەسەلەیەکی پاشکۆیی و پلە نزم. هەروەها ئەو مامەڵەکردنە هەموو ئەو بەربەستانە دەهێنێتە بەرهەم کە ناهێڵن بزووتنەوەیەکی سەربەخۆی ئافرەتان بێتەئاراوە و گەشەبکات.

خەباتی چەکداری، وەك ڕووێکیتری ناسیۆنالیزم، بەدرێژایی ساڵانێکی زۆر لەناو کۆمەڵگای کوردستاندا وەك مەسەلەیەکی "پیرۆز" مامەڵەی لەگەڵ دەکرێ. پابەندکردنی مرۆڤی خەباتگێڕی کورد بە"چەك"ەوەو چەکهەڵگرتن بەو مرۆڤە، کرایە ئەرکی هەرە سەرەکی و لەهەمانکاتیشدا ڕەوایەتی دەدا بە بوونی تاکی کورد وەك تاکێکی بەسوود و تەنیا لەڕێی چەکهەڵگرتنەوە دان بە خەباتکاریدا دەهێنرا. بەم پێیەش، چەك وەك ڕەمزی نێرایەتی، هەموو جۆرەکانی دیکەی خۆسەلماندنی تاکەکەسی لەم کۆمەڵگایەدا دەسڕییەوە. خەباتکار تەنیا ئەو کەسەبوو کە چەکی هەڵدەگرت و چەکی دەکردە ناسنامەی یەکەمی خۆی و ئەو کەسەی ڕێزی چەکەکەی نەگرتایە و بەرگریی لێنەکردایە، بە لاواز و ترسنۆك لە قەڵەم دەدرا. چەك هێمایەك بوو، یان نیشانەیەك بوو کە ئاماژەی دەکرد بۆ پانتاییەکی گەورەتر و تاکەکەسیش ئەو "توانا"یە بوو بۆ هەڵگرتنی ئەو هێمایە و هۆکارێك بوو بۆ بەپایەدار هێشتنەوەی ڕەمزییەتی تفەنگ. هەموو ئەمەش زەمینەیەکی ڕەخساند بۆ ستایشکردنی ڕەمزەکانی

نێرایەتی و نێرسەنتەری کە لە دوا ئەنجامدا ئەو هێزەبوو پانتایی مێینەیی لە کۆمەڵگای کوردیدا سەرکوت دەکرد. هەر لەم پێودانگەیشەوە، پەیوەندییە هەستەوەری و سۆزدارییەکان دەکەوتنە پەراوێزەوە و خۆشەویستیکردن، وەك ڕەفتاری ئەو کەسانە تەماشایدەکرێ کە ترسنۆکن و ناتوانن باوەشی گەرم و گوڕی ئافرەت بەجیبهێڵن.

لەناو ئەم بۆچوونەدایە کە هێدی هێدی کۆمەڵگا دەبێتە پانتاییەك بۆ باڵادەستیی نێر و پێوەرەکانی وەك پیاوەتی و مەردایەتی و ئازایەتی دەبنە پێوەری باو. کۆمەڵگا دەبێتە شوێنی خۆنواندنی نێر و بەرجەستەبوونی جەستەی نێر بە دەسەڵاتێکەوە کە بەردەوام دەیەوێت ئەو سنوورانەش دەستنیشان بکا، کەلەناو کۆمەڵدا هیرارکیەتی ڕەگەزی (پیاو) لەئاست ڕەگەزی (ژن) دا دروست دەکات و بوار بۆ ئۆرگانیزەبوونی ئایدۆلۆژیای پیاوسالاری دەڕەخسێ تا بە ڕەوایەتییەکی شۆڕشگێڕانەوە، بکەوێتەوە دیسیپلینکردنی جەستە و ڕۆحی مێیینە.

ئەگەر لە ئەزموونی خەباتی چەکداریی کوردیدا, مەسەلەی ئازادییەکانی ئافرەت و مافی ژنان هەندی جار لە ئاستێکی ڕۆژنامەگەرییانەی سیاسەتی حیزبەکاندا خرابێتە ڕوو، ئەوە لە پراکتیکدا: واتە لەناو ڕیزەکانی حیزب و لە مۆڵگە و بارەگاکانی پێشمەرگەدا, لەکاتی (جەولە) و دامەزرانی پێشمەرگە بەسەر ماڵی گوندەکاندا, لە هەڵبژاردنی شوێنی (مقەڕ)کردنەوەدا و هتد، هیرارکیەتی باو و گوتاری نێرسەنتەرانە لەسەر ئافرەتان دەسەڵاتی خۆی نەدۆڕاندووە. هەموو ئەو لایەنە سیاسیانەی کە بانگەشەی "یەکسانی" و "مافی ژنان"یان کردووە, لە مامەڵەی ڕۆژانەیاندا لەگەڵ ئافرەت، هەمان ڕوانینی پیاوسالارانەیان گرتۆتە بەر. تەنانەت دەتوانین لە بەشێکی زۆری مێژووی خەباتی چەکداریی کوردا, دووبارەبوونەوەی هەمان هیرارکیەت و هەمان گوتاری